

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 22 października 2015 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Wspólny system podatku od wartości dodanej (VAT) — Dyrektywa 2006/112/WE — Artykuł 2 ust. 1 lit. c) oraz art. 135 ust. 1 lit. d)–f) — Odpłatne świadczenie usług — Transakcje wymiany wirtualnej waluty „bitcoin” na waluty tradycyjne — Zwolnienie

W sprawie C-264/14

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Högsta förvaltningsdomstolen (Szwecja) postanowieniem z dnia 27 maja 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 czerwca 2014 r., w postępowaniu:

Skatteverket

przeciwko

Davidowi Hedqvistowi,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz, prezes czwartej izby, pełniący obowiązki prezesa piątej izby, D. Šváby, A. Rosas (sprawozdawca), E. Juhász i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Kokott,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 17 czerwca 2015 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Skatteverket przez M. Loeba, działającego w charakterze doradcy prawnego,
- w imieniu D. Hedqvista przez A. Erasmie, advokat, oraz F. Berndta, jur. kand.,
- w imieniu rządu szwedzkiego przez A. Falk oraz E. Karlssona, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz K. Petersen, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu estońskiego przez K. Kraavi-Käerdi, działającą w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: szwedzki.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez L. Lozano Palacios, M. Owsiany-Hornung, K. Simonssona oraz J. Enegrena, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 lipca 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 ust. 1 i art. 135 ust. 1 dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT”).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Skatteverket (szwedzką administracją podatkową) a D. Hedqvistem w przedmiocie interpretacji wydanej przez Skatterättsnämnden (komisję prawa podatkowego) w sprawie opodatkowania podatkiem od wartości dodanej transakcji wymiany walut tradycyjnych na wirtualną walutę „bitcoin” i odwrotnie, jakich D. Hedqvist zamierza dokonywać za pośrednictwem spółki.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Zgodnie z art. 2 dyrektywy VAT:

„1. Opodatkowaniu VAT podlegają następujące transakcje:

- a) odpłatna dostawa towarów na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]

- c) odpłatne świadczenie usług na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze;

[...]”.

- 4 Artykuł 14 ust. 1 tej dyrektywy przewiduje:

„»Dostawa towarów« oznacza przeniesienie prawa do rozporządzania rzeczą jak właściciel”.

- 5 Artykuł 24 ust. 1 owej dyrektywy brzmi następująco:

„»Świadczenie usług« oznacza każdą transakcję, która nie stanowi dostawy towarów”.

- 6 Artykuł 135 dyrektywy VAT przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

[...]

- d) transakcje, łącznie z pośrednictwem, dotyczące rachunków depozytowych, rachunków bieżących, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, z wyłączeniem windykacji należności;
- e) transakcje, łącznie z pośrednictwem, dotyczące walut, banknotów i monet używanych jako prawny środek płatniczy, z wyłączeniem banknotów i monet będących przedmiotami kolekcjonerskimi, za które uważa się monety ze złota, srebra lub innych metali, jak również banknoty, które nie są zwykle używane jako prawny środek płatniczy lub które przedstawiają wartość numizmatyczną;
- f) transakcje, łącznie z pośrednictwem, jednakże z wyłączeniem przechowywania i zarządzania, których przedmiotem są akcje, udziały w spółkach lub związkach, obligacje i inne papiery wartościowe, z wyłączeniem dokumentów ustanawiających tytuł prawny do towarów, oraz praw lub papierów wartościowych, o których mowa w art. 15 ust. 2;

[...]”.

Prawo szwedzkie

- 7 W rozdziale 1 mervärdesskattelagen (1994:200) [ustawy (1994:200) o podatku od wartości dodanej, zwanej dalej „ustawą o podatku VAT”] art. 1 stanowi, że podatek VAT jest należny na rzecz skarbu państwa z tytułu dostaw towarów lub świadczenia usług podlegających opodatkowaniu i dokonywanych na terytorium kraju przez podatnika działającego w takim charakterze.
- 8 Rozdział 3 tej ustawy zawiera art. 23 ust. 1, na mocy którego z podatku VAT zwolnione są dostawy banknotów i monet używanych jako prawny środek płatniczy, z wyłączeniem banknotów i monet będących przedmiotami kolekcjonerskimi, za które uważa się monety ze złota, srebra lub innych metali, jak również banknoty, które nie są zwykle używane jako prawny środek płatniczy lub które przedstawiają wartość numizmatyczną.
- 9 W tym samym rozdziale 3 art. 9 przewiduje zwolnienie usług bankowych oraz finansowych, a także transakcji dotyczących papierów wartościowych lub innych podobnych czynności. Usługi bankowe i finansowe nie obejmują działalności notarialnej, usług windykacyjnych oraz usług administracyjnych dotyczących fakturowania lub wynajmu powierzchni magazynowych.

Okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 10 David Hedqvist zamierza świadczyć za pośrednictwem spółki usługi polegające na wymianie tradycyjnej waluty na wirtualną walutę „bitcoin” i odwrotnie.
- 11 Z postanowienia odsyłającego wynika, że wirtualnej waluty „bitcoin” co do zasady używa się do płatności dokonywanych między osobami prywatnymi przez Internet i w niektórych sklepach internetowych, które akceptują tę walutę. Ta wirtualna waluta nie ma jednego emitenta, lecz jest tworzona bezpośrednio w sieci poprzez specjalny algorytm. System wirtualnej waluty „bitcoin” zezwala na anonimowe posiadanie i anonimowy transfer wartości „bitcoin” w obrębie sieci przez użytkowników, którzy posiadają adresy „bitcoin”. Adres „bitcoin” można porównać do numeru konta bankowego.
- 12 Powołując się na raport Europejskiego Banku Centralnego z 2012 r. dotyczący walut wirtualnych sąd odsyłający wskazuje, że waluta wirtualna może być zdefiniowana jako rodzaj nieobjętych regulacjami pieniędzy cyfrowych, emitowanych i kontrolowanych przez osoby, które je tworzą, oraz używanych i akceptowanych przez członków danej społeczności wirtualnej. Waluta wirtualna „bitcoin” należy do systemu walut wirtualnych z tzw. dwukierunkowym przepływem, za pomocą którego użytkownicy mogą kupować i sprzedawać pieniądze wirtualne zgodnie z kursami wymiany walut. Te waluty

wirtualne są podobne do innych walut wymiennalnych pod względem ich interoperacyjności ze światem rzeczywistym. Takie systemy pozwalają na zakup zarówno wirtualnych, jak i rzeczywistych dóbr i usług. Waluty wirtualne różnią się od pieniądza elektronicznego zdefiniowanego w dyrektywie 2009/110/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje pieniądza elektronicznego oraz nadzoru ostrożnościowego nad ich działalnością, zmieniającej dyrektywy 2005/60/WE i 2006/48/WE oraz uchylającej dyrektywę 2000/46/WE (Dz.U. L 267, s. 7), ponieważ w odróżnieniu od tego pieniądza w wypadku walut wirtualnych kapitały są wyrażone nie w tradycyjnej jednostce rozliczeniowej, na przykład w euro, lecz w wirtualnej jednostce rozliczeniowej, takiej jak bitcoin.

- 13 Sąd odsyłający wskazuje, że transakcje, jakich D. Hedqvist zamierza dokonywać, miałyby formę elektroniczną, za pośrednictwem strony internetowej jego spółki. Spółka ta będzie kupować jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” bezpośrednio od osób prywatnych i przedsiębiorstw lub na giełdzie wymiany międzynarodowej. Następnie owa spółka będzie odsprzedawać jednostki na takiej giełdzie wymiany lub je przechowywać. Spółka D. Hedqvista będzie także sprzedawać takie jednostki osobom prywatnym lub przedsiębiorstwom, które złożą zamówienia na jej stronie internetowej. Gdy klient zaakceptuje ofertę przez spółkę D. Hedqvista cenę w koronach szwedzkich oraz po przekazaniu zapłaty sprzedane jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” będą automatycznie wysyłane na wskazany adres „bitcoin”. Sprzedawane przez tę spółkę jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” są tymi, które kupuje ona na giełdzie wymiany bezpośrednio po złożeniu przez klienta zamówienia, lub tymi, które są już zmagazynowane. Cena proponowana przez wskazaną spółkę klientom jest ustalana w oparciu o aktualną cenę obowiązującą na danej giełdzie wymiany, powiększoną o określony procent. Różnica pomiędzy ceną zakupu a ceną sprzedaży stanowi zysk spółki D. Hedqvista. Spółka nie pobiera żadnych opłat.
- 14 Transakcje, jakich zamierza dokonywać D. Hedqvist, ograniczają się zatem do kupna i sprzedaży jednostek wirtualnej waluty „bitcoin” za walutę tradycyjną, taką jak korona szwedzka, i odwrotnie. Z postanowienia odsyłającego nie wynika, aby transakcje te dotyczyły płatności w bitcoinach.
- 15 Przed rozpoczęciem dokonywania takich transakcji D. Hedqvist wystąpił do komisji prawa podatkowego o wydanie interpretacji w celu ustalenia, czy powinien uiszczać podatek VAT w związku z kupnem i sprzedażą jednostek wirtualnej waluty „bitcoin”.
- 16 W decyzji w sprawie interpretacji wydanej w dniu 14 października 2013 r., odwołując się do wyroku Trybunału First National Bank of Chicago (C-172/96, EU:C:1998:354) komisja ta stwierdziła, że D. Hedqvist będzie świadczył odpłatnie usługę wymiany. Uznała ona jednak, że ta usługa wymiany objęta jest zwolnieniem przewidzianym w art. 9 znajdującym się w rozdziale 3 ustawy o podatku VAT.
- 17 Zdaniem komisji prawa podatkowego wirtualna waluta „bitcoin” jest środkiem płatniczym używanym w sposób odpowiadający prawnym środkom płatniczym. Ponadto wyrażenie „prawny środek płatniczy” zawarte w art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT zostało użyte w celu sprecyzowania zakresu zwolnienia w odniesieniu do banknotów i monet. Wynika z tego, że owo wyrażenie należy interpretować w ten sposób, iż dotyczy ono tylko banknotów i monet, a nie waluty. Taka interpretacja jest także zgodna z celem zwolnienia ustanowionego w art. 135 ust. 1 lit. b)–g) dyrektywy VAT, polegającym na uniknięciu trudności, jakie występują, gdy opodatkowuje się usługi finansowe podatkiem VAT.
- 18 Skatteverket złożył skargę do Högsta förvaltningsdomstolen (najwyższego sądu administracyjnego) na decyzję komisji prawa podatkowego, podnosząc, że usługa, o której mowa we wniosku D. Hedqvista, nie jest objęta zwolnieniem z podatku przewidzianym w rozdziale 3 art. 9 ustawy o podatku VAT.
- 19 David Hedqvist twierdzi z kolei, że skarga wniesiona przez Skatteverket powinna być oddalona, a decyzja komisji prawa podatkowego w sprawie interpretacji utrzymana w mocy.

- 20 Sąd odsyłający jest zdania, że z wyroku *First National Bank of Chicago* (C-172/96, EU:C:1998:354) można wnioskować, iż transakcje wymiany waluty wirtualnej na walutę tradycyjną i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną zakupu zapłaconą przez przedsiębiorcę a zastosowaną przez niego ceną sprzedaży, stanowią odpłatne świadczenie usług. W takim wypadku powstaje pytanie, czy te transakcje objęte są zwolnieniem z podatku przewidzianym w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT dotyczącym usług finansowych, a dokładniej zwolnieniami przewidzianymi w lit. d)–f) tego przepisu.
- 21 Wyrażając wątpliwości, czy którekolwiek z tych zwolnień obejmuje takie transakcje, Högsta förvaltningsdomstolen postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:
- „1) Czy art. 2 ust. 1 dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że transakcje polegające na wymianie waluty wirtualnej na walutę tradycyjną i waluty tradycyjnej na walutę wirtualną, dokonywane za wynagrodzeniem uwzględnianym przez usługodawcę w obliczeniu kursu wymiany, stanowią odpłatne świadczenie usług?
- 2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze pytanie – czy art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że opisane powyżej transakcje wymiany są zwolnione z podatku VAT?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania pierwszego

- 22 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający w istocie dąży do ustalenia, czy art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że stanowią odpłatne świadczenie usług w rozumieniu tego przepisu transakcje, takie jak w postępowaniu głównym, polegające na wymianie waluty tradycyjnej na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom.
- 23 Artykuł 2 ust. 1 dyrektywy VAT przewiduje, że podatkowi VAT podlegają czynności dostawy towarów i świadczenia usług dokonywane odpłatnie na terytorium państwa członkowskiego przez podatnika działającego w takim charakterze.
- 24 W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że wirtualna waluta z dwukierunkowym przepływem „bitcoin”, która zostanie wymieniona na waluty tradycyjne w ramach transakcji wymiany, nie może być uznana za „rzecz” w rozumieniu art. 14 dyrektywy VAT, ponieważ, jak stwierdziła rzecznik generalna w pkt 17 opinii, jej jedynym przeznaczeniem jest funkcja środka płatniczego.
- 25 Podobnie jest z walutami tradycyjnymi, o ile chodzi o pieniądze, które są prawnymi środkami płatniczymi (zob. podobnie wyrok *First National Bank of Chicago*, C-172/96, EU:C:1998:354, pkt 25).
- 26 W konsekwencji transakcje będące przedmiotem postępowania głównego, które polegają na wymianie różnych środków płatniczych, nie wchodzą w zakres pojęcia „dostawy towarów” przewidzianego w rzeczonym art. 14 dyrektywy. W tych okolicznościach transakcje te stanowią świadczenie usług w rozumieniu art. 24 dyrektywy VAT.
- 27 W drugiej kolejności, jeśli chodzi o odpłatny charakter świadczenia usług, należy przypomnieć, że świadczenie usług jest dokonywane „odpłatnie” w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT i w konsekwencji jest opodatkowane podatkiem VAT tylko wówczas, gdy istnieje bezpośredni związek

między świadczoną usługą a wynagrodzeniem otrzymanym przez podatnika (wyroki: *Loyalty Management UK i Baxi Group*, C-53/09 i C-55/09, EU:C:2010:590, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo; a także *Serebrjannyj wek*, C-283/12, EU:C:2013:599, pkt 37). Tego rodzaju bezpośredni związek ma miejsce, gdy pomiędzy usługodawcą a usługobiorcą istnieje stosunek prawny, w ramach którego następuje wymiana świadczeń wzajemnych, gdyż świadczenie otrzymywane przez usługodawcę stanowi rzeczywiste odzwierciedlenie wartości usługi świadczonej usługobiorcy (wyrok *Le Rayon d'Or*, C-151/13, EU:C:2014:185, pkt 29 i przytoczone orzecznictwo).

- 28 W sprawie w postępowaniu głównym z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi wynika, że pomiędzy spółką D. Hedqvista a jego kontrahentami istnieje wzajemny stosunek prawny, w ramach którego strony transakcji wzajemnie zobowiązują się do przekazania kwot w określonej walucie i otrzymania wynagrodzenia w walucie wirtualnej z dwukierunkowym przepływem i odwrotnie. Stwierdza się również, że spółka ta będzie otrzymywać wynagrodzenie za świadczenie usług odpowiadające marży włączanej do obliczenia kursu wymiany, po jakim spółka jest gotowa sprzedawać i nabywać dane waluty.
- 29 Trybunał orzekł już, że do celów ustalenia odpłatnego charakteru świadczenia usług nie ma znaczenia fakt, że takie wynagrodzenie nie przybiera formy zapłaty prowizji lub zapłaty szczególnych opłat (wyrok *First National Bank of Chicago*, C-172/96, EU:C:1998:354, pkt 33).
- 30 W świetle powyższych rozważań należy uznać, że transakcje takie jak będące przedmiotem postępowania głównego stanowią świadczenie usług dokonywane za wynagrodzeniem, które wykazuje bezpośredni związek ze świadczoną usługą, czyli odpłatne świadczenie usług w rozumieniu art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT.
- 31 Na pytanie pierwsze należy zatem odpowiedzieć, iż art. 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że stanowią odpłatne świadczenie usług w rozumieniu tego przepisu transakcje, takie jak w postępowaniu głównym, polegające na wymianie waluty tradycyjnej na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom.

W przedmiocie pytania drugiego

- 32 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający w istocie dąży do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. d)–f) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że zwolnione z podatku VAT jest świadczenie usług takich jak w postępowaniu głównym, które polegają na wymianie walut tradycyjnych na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom.
- 33 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału zwolnienia, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, stanowią autonomiczne pojęcia prawa Unii, które służą unikaniu rozbieżności w stosowaniu systemu podatku VAT w poszczególnych państwach członkowskich (zob. w szczególności wyroki: *Skandinaviska Enskilda Banken*, C-540/09, EU:C:2011:137, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo; *DTZ Zadelhoff*, C-259/11, EU:C:2012:423, pkt 19).
- 34 Także zgodnie z utrwalonym orzecznictwem pojęcia użyte do opisu wskazanych zwolnień powinny być interpretowane w sposób ścisły, ponieważ zwolnienia te stanowią odstępstwa od ogólnej zasady, zgodnie z którą podatkiem VAT objęta jest każda usługa świadczona odpłatnie przez podatnika (wyroki: *Ludwig*, C-453/05, EU:C:2007:369, pkt 21; *DTZ Zadelhoff*, C-259/11, EU:C:2012:423, pkt 20).

- 35 Jednakże interpretacja tych pojęć powinna być zgodna z celami zwolnień przewidzianych w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT oraz powinna spełniać wymogi zasady neutralności podatkowej, na której zasadza się wspólny system podatku VAT. Zatem powyższa zasada ścisłej interpretacji nie oznacza, że pojęcia użyte w celu opisanego zwolnień z rzeczonoego art. 135 ust. 1 należy interpretować w sposób, który uniemożliwiałby osiągnięcie zakładanych przez nie skutków (zob. w szczególności wyroki: Don Bosco Onroerend Goed, C-461/08, EU:C:2009:722, pkt 25; DTZ Zadelhoff, C-259/11, EU:C:2012:423, pkt 21; J.J. Komen en Zonen Beheer Heerhugowaard, C-326/11, EU:C:2012:461, pkt 20).
- 36 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, iż zwolnienia przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. d)–f) służą w szczególności zaradzeniu trudnościom związanym z ustaleniem podstawy opodatkowania i kwoty podlegającego odliczeniu podatku VAT (zob. w szczególności wyrok Velvet & Steel Immobilien, C-455/05, EU:C:2007:232, pkt 24; a także postanowienie Tiercé Ladbroke, C-231/07 i C-232/07, EU:C:2008:275, pkt 24).
- 37 Co więcej, transakcje zwolnione z podatku VAT na mocy tych przepisów należą, ze względu na ich charakter, do transakcji finansowych, pomimo że niekoniecznie muszą one być dokonywane przez banki lub instytucje finansowe (zob. wyroki: Velvet & Steel Immobilien, C-455/05, EU:C:2007:232, pkt 21, 22 i przytoczone tam orzecznictwo; Granton Advertising, C-461/12, EU:C:2014:1745, pkt 29).
- 38 W pierwszej kolejności, w odniesieniu do zwolnień przewidzianych w art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, należy przypomnieć, że na podstawie tego przepisu państwa członkowskie zwalniają transakcje dotyczące między innymi „rachunków depozytowych, rachunków bieżących, płatności, przelewów, długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych”.
- 39 Transakcje zwolnione na podstawie tego przepisu zostały zatem zdefiniowane ze względu na charakter świadczonych usług. Aby móc je zaklasyfikować jako czynności zwolnione z opodatkowania, omawiane usługi powinny tworzyć odrębną całość, która, oceniana globalnie, wypełnia szczególne i istotne funkcje usługi opisanej w tym przepisie (zob. wyrok Axa UK, C-175/09, EU:C:2010:646, pkt 26, 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 40 Z brzmienia art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT odczytywanego w świetle wyroku Granton Advertising (C-461/12, EU:C:2014:1745, pkt 37, 38) wynika, że przewidziane w tym przepisie transakcje dotyczą usług lub instrumentów, których sposób działania nie wiąże się z jakimkolwiek transferem pieniędzy.
- 41 Ponadto, jak stwierdziła rzecznik generalna w pkt 51 i 52 opinii, przepis ten nie obejmuje transakcji dotyczących samych walut, ponieważ te są zwolnione na podstawie przepisu szczególnego, czyli art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT.
- 42 Ponieważ waluta wirtualna „bitcoin” jest umownym środkiem płatniczym, z jednej strony nie może ona być uważana za rachunek bieżący, płatność ani przelew, a z drugiej strony, w odróżnieniu od długów, czeków i innych zbywalnych instrumentów finansowych, o których mowa w art. 135 ust. 1 lit. d) dyrektywy VAT, stanowi ona bezpośredni środek płatniczy pomiędzy przedsiębiorcami, którzy go akceptują.
- 43 Zatem transakcje takie jak w postępowaniu głównym nie wchodzą w zakres stosowania zwolnień przewidzianych w tym przepisie.
- 44 W drugiej kolejności, w odniesieniu do zwolnień przewidzianych w art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT, przepis ten przewiduje, że państwa członkowskie zwalniają transakcje dotyczące między innymi „walut, banknotów i monet używanych jako prawny środek płatniczy”.

- 45 W tym zakresie należy przypomnieć, że pojęcia zastosowane w tym przepisie powinny być interpretowane i stosowane w sposób jednolity w świetle wersji przyjętych we wszystkich językach Unii (zob. podobnie wyroki: *Velvet & Steel Immobilien*, C-455/05, EU:C:2007:232, pkt 16 i przytoczone tam orzecznictwo; a także *Komisja/Hiszpania*, C-189/11, EU:C:2013:587, pkt 56).
- 46 Jak stwierdziła rzecznik generalna w pkt 31–34 opinii, różne wersje językowe art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT nie pozwalają stwierdzić jednoznacznie, czy przepis ten ma zastosowanie tylko do transakcji dotyczących walut tradycyjnych, czy też dotyczy on również transakcji mających związek z inną walutą.
- 47 W wypadku różnic językowych nie można określać zakresu danego wyrażenia wyłącznie na podstawie wykładni literalnej. Należy interpretować owo wyrażenie w świetle kontekstu, w jaki się ono wpisuje, oraz w świetle celów i systematyki dyrektywy VAT (zob. wyroki: *Velvet & Steel Immobilien*, C-455/05, EU:C:2007:232, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo; *Komisja/Hiszpania*, C-189/11, EU:C:2013:587, pkt 56).
- 48 Jak bowiem przypomniano w pkt 36 i 37 niniejszego wyroku, zwolnienia przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT służą w szczególności zaradzeniu trudnościom związanym z ustaleniem podstawy opodatkowania i kwoty podlegającego odliczeniu podatku VAT, które powstają w ramach opodatkowania transakcji finansowych.
- 49 Transakcje dotyczące walut nietradycyjnych, czyli innych niż pieniądze, które są prawnymi środkami płatniczymi w jednym lub kilku krajach, o ile waluty te zostały zaakceptowane przez strony transakcji jako alternatywny środek płatniczy wobec prawnych środków płatniczych i ich jedynym przeznaczeniem jest funkcja środka płatniczego, stanowią transakcje finansowe.
- 50 Ponadto, jak zasadniczo podniósł D. Hedqvist na rozprawie, w szczególnym przypadku transakcji takich jak transakcje wymiany trudności związane z ustaleniem podstawy opodatkowania i kwoty podlegającego odliczeniu podatku VAT mogą być identyczne jak w przypadku wymiany walut tradycyjnych, zwykle zwolnionej na mocy art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT, lub wymiany takich walut na waluty wirtualne z dwukierunkowym przepływem, które nie będąc prawnymi środkami płatniczymi stanowią środek płatniczy akceptowany przez strony transakcji i odwrotnie.
- 51 Z kontekstu i celu rzeczonego art. 135 ust. 1 lit. e) wynika zatem, że wykładnia tego przepisu, według której obejmuje on transakcje dotyczące tylko walut tradycyjnych, częściowo pozbawiłaby go skutków.
- 52 W postępowaniu głównym bezsporne jest, że jedynym przeznaczeniem wirtualnej waluty „bitcoin” jest funkcja środka płatniczego oraz że jest ona w tym celu akceptowana przez niektórych przedsiębiorców.
- 53 W konsekwencji należy dojść do wniosku, że art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT obejmuje również świadczenie usług takich jak w postępowaniu głównym, które polegają na wymianie walut tradycyjnych na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom.
- 54 Wreszcie w odniesieniu do zwolnień przewidzianych w art. 135 ust. 1 lit. f) dyrektywy VAT wystarczy przypomnieć, że przepis ten dotyczy w szczególności transakcji, których przedmiotem są „akcje, udziały w spółkach lub związkach [i] obligacje”, czyli tytuły przysługujące prawo własności w odniesieniu do osób prawnych, a także do „inn[ych] papier[ów] wartościow[ych]”, które należy uznać za mające charakter porównywalny z innymi wyraźnie wymienionymi w tym przepisie tytułami (wyrok *Granton Advertising*, C-461/12, EU:C:2014:1745, pkt 27).
- 55 Jest bezsporne, że wirtualna waluta „bitcoin” nie stanowi ani tytułu przysługującego prawo własności osobom prawnym, ani tytułu o podobnym charakterze.

- 56 Transakcje będące przedmiotem postępowania głównego nie wchodzą zatem w zakres stosowania zwolnień przewidzianych w art. 135 ust. 1 lit. f) dyrektywy VAT.
- 57 Wobec powyższych rozważań na pytanie drugie należy udzielić następującej odpowiedzi:
- art. 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że świadczenie usług takich jak w postępowaniu głównym, które polegają na wymianie walut tradycyjnych na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom, stanowi transakcje zwolnione z podatku VAT w rozumieniu tego przepisu;
 - art. 135 ust. 1 lit. d) i f) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że takie świadczenie usług nie wchodzi w zakres stosowania tych przepisów.

W przedmiocie kosztów

- 58 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 2 ust. 1 lit. c) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że stanowią odpłatne świadczenie usług w rozumieniu tego przepisu transakcje, takie jak w postępowaniu głównym, polegające na wymianie waluty tradycyjnej na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom.**
- 2) **Artykuł 135 ust. 1 lit. e) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że świadczenie usług takich jak w postępowaniu głównym, które polegają na wymianie walut tradycyjnych na jednostki wirtualnej waluty „bitcoin” i odwrotnie, dokonywane za zapłatą kwoty odpowiadającej marży wynikającej z różnicy pomiędzy ceną, po jakiej dany przedsiębiorca nabywa waluty, a ceną, po jakiej je sprzedaje klientom, stanowi transakcje zwolnione z podatku od wartości dodanej w rozumieniu tego przepisu.**

Artykuł 135 ust. 1 lit. d) i f) dyrektywy 2006/112 należy interpretować w ten sposób, że takie świadczenie usług nie wchodzi w zakres stosowania tych przepisów.

Podpisy